

วิจารณ์ผลและสรุปผล

จากตัวอย่างที่เก็บมาศึกษาทั้งหมด สามารถจำแนกออกเป็น 6 วงศ์ 15 สกุล 26 ชนิด
ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

เนื่องจากพืชพวกลีฟลิเวอร์เวิร์ทส่วนใหญ่เป็นพืชที่ชอบที่ร่มครึ้ม และความชื้นสูง จึงพบ
มีมากที่บริเวณที่เป็นป่าดิบ เช่น บริเวณน้ำตก ถ้ำจงอาง หินลับมีด หอคอย 2 สถานีอุตุ 4 สถานี
อุตุ 5 ห้วยน้ำเค็ม เขาเขียว ส่วนบริเวณที่เป็นป่าโปร่งมีแสงแดดจัดจะไม่พบพืชพวกนี้โดย เช่น
บริเวณทุ่งหญ้า เพ็ก นอกจากนั้นความหนาแน่นของลีฟลิเวอร์เวิร์ทยังขึ้นกับฤดูกาลอีกด้วย จะเห็น
ได้จากช่วงเวลาสำรวจในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมเป็นฤดูแล้งไม่มีฝนตก จึงพบลีฟลิเวอร์
เวิร์ทน้อยมาก จนกระทั่งเดือนเมษายนถึงสิงหาคมจึงเก็บตัวอย่างได้มากขึ้นเพราะฝนเริ่มตกแล้ว

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่าลีฟลิเวอร์เวิร์ทวงศ์ที่เด่นคือพบมีจำนวนมากชนิดที่สุดและพบ
ทุกแห่งที่ทำการสำรวจคือวงศ์ Lejeuneaceae พบมากถึง 10 สกุล 15 ชนิด วงศ์ที่มีมากรอง
ลงมากคือวงศ์ Radulaceae พบมี 1 สกุล 3 ชนิด และวงศ์ Frullaniaceae พบมี 1
สกุล 3 ชนิด ส่วนวงศ์ที่พบน้อยมากมี 3 วงศ์คือ Geocalycaceae , Plagiochiaceae และ
Lepidoziaceae ดังได้แสดงรายละเอียดของชื่อชนิด จำนวนตัวอย่างที่เก็บได้ และสถานที่
ที่เก็บตัวอย่างไว้แล้วในตารางที่ 1

ถ้าสรุปโดยดูจากพื้นผิวที่พืชขึ้นอยู่อาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1. พวกที่ขึ้นเกาะต้นไม้ใหญ่ ซึ่งมักค่อนข้างแห้งกว่าบริเวณผิวดินและได้รับแสง
สว่างค่อนข้างมาก ยังแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

ตารางที่ 1 แสดง วงศ์ ชนิด และสถานภาพ

วงศ์	ชนิด	จำนวนที่พบ ทั้งหมด	สถานที่ที่พบ	
1. Frullaniaceae	<u>Frullania berthoumieui</u>	12	หินลับมีด วังงอผ สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 หอคอย 2 เขาเขียว	
	<u>F. retusa</u>	1	สถานีอุตุ 4	
	<u>F. shanensis</u>	16	สถานีอุตุ 4 หินลับมีด หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า วังงอผ	
	2. Geocalycaceae	<u>Chiloscyphus argutus</u>	14	สถานีอุตุ 4 หินลับมีด หอคอย 2 เขาเขียว
		<u>C. communis</u>	6	หินลับมีด เขาเขียว
	3. Lepidoziaceae	<u>Bazzania tridens</u>	3	หินลับมีด เขาเขียว
	4. Lejeuneaceae	<u>Acrolejeunea recurvata</u>	5	สถานีอุตุ 4 หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า เขาเขียว
		<u>Caudalejeunea stephanii</u>	2	สถานีอุตุ 5 วังงอผ
		<u>Cheilelejeunea birmensis</u>	1	หอคอย 2
		<u>C. longiloba</u>	27	สถานีอุตุ 4 หินลับมีด หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า วังงอผ เขาเขียว
<u>Cheilelejeunea sp.</u>		10	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า วังงอผ หินลับมีด	
<u>Colelejeunea lanciloba</u>		4	วังงอผ เขาเขียว	
<u>C. spinosa</u>		1	เขาเขียว	
<u>Leptolejeunea epiphylla</u>		2	วังงอผ	
<u>Lejeunea sp. 1</u>		15	สถานีอุตุ 4 หินลับมีด วังงอผ เขาเขียว	
<u>Lejeunea sp. 2</u>		19	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 วังงอผ หินลับมีด เขาเขียว	
<u>Lopholejeunea sp.</u>		108	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 วังงอผ หินลับมีด หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า เขาเขียว	
<u>Lopholejeunea subfusca</u>		31	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 วังงอผ หินลับมีด หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า น้ำตก เขาเขียว	
<u>Mastigolejeunea humilis</u>		42	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 วังงอผ หินลับมีด หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า เขาเขียว	
<u>Pycnolejeunea bidentata</u>		17	หินลับมีด เขาเขียว	
<u>Spruceanthus polymorphus</u>	61	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 วังงอผ หินลับมีด หอคอย 2 เขาเขียว		
5. Plagiochilaceae	<u>Plagiochila bantamensis</u>	2	สถานีอุตุ 5 หินลับมีด	
	<u>P. salacensis</u>	14	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 วังงอผ หินลับมีด เขาเขียว	
6. Radulaceae	<u>Radula anceps</u>	1	เขาเขียว	
	<u>R. apiculata</u>	3	เขาเขียว	
	<u>Radula sp.</u>	32	สถานีอุตุ 4 สถานีอุตุ 5 วังงอผ หินลับมีด หอคอย 2 พายน้ำเฒ่า เขาเขียว	
รวม 6 วงศ์	รวม 15 สกุล 26 ชนิด	รวม 450		

1.1 ชั้นเกาะแนวก้นเปลือกลำต้น โดยเกาะสูงจากโคนต้นขึ้นไปไม่เกิน 6 ฟุต หรือถ้าเป็นสถานที่ร่มครึ้มมาก ๆ อาจขึ้นไต่สูงกว่านี้ ไต่แกว่งศ

Frullaniaceae คือ Frullania berthoumieui St. , Frullania retusa Mitt. และ Frullania shanensis Svih.

Lejeuneaceae คือ Acrolejeunea recurvata Gradst , Caudalejeunea stephaniae Spr. ex Steph., Cheilolejeunea birmensis (Steph.) Miz., Cheilolejeunea longiloba (Hoffn.) Kachr. & Schust., Cheilolejeunea sp., Cololejeunea spinosa (Horik.) Hatt., Lejeunea sp. 1, Lejeunea sp. 2, Lopholejeunea sp., Lopholejeunea subfusca (Nees.) Steph., Mastigolejeunea humilis (Gott.) Spr., Pycnolejeunea bidentata Steph. และ Spruceanthus polymorphus (Lac.) Verd.

Plagiochilaceae คือ Plagiochila salacensis Gott.

Radulaceae คือ Radula sp., Radula anceps Sde. Lac. และ Radula apiculata Sde. Lace. ex Steph.

1.2 พวกชั้นเกาะอยู่กับใบไม้ พบทั้งบริเวณที่มีแสงน้อยและได้รับแสงเต็มที่ ไต่แกว่งศ Lejeuneaceae คือ Leptolejeunea epiphylla Mitt. และ Cololejeunea lanciloba Steph. ซึ่งทั้งสองชนิดที่พบในบริเวณป่าสะแกราชเป็นชนิดที่เกาะชั้นเกาะอยู่กับใบไม้เท่านั้น

1.3 ชั้นเกาะกับรากไม้ ซึ่งเป็นบริเวณที่ร่มครึ้มมาก เกือบไม่ได้รับแสงเลย ไต่แกว่งศ

Plagiochilaceae คือ Plagiochila bantamensis (Nees.) Dum.

Radulaceae คือ Radula sp. และ Radula apiculata Sde. Lac. ex Steph.

Lejeuneaceae คือ Pycnolejeunea bidentata Steph.

Geocalycaceae คือ Chiloscyphus argutus (Reinw. et al)

Nees.

2. พวกชั้นเกาะกับหิน บริเวณนี้มักเป็นบริเวณที่มีความชื้นสูงมาก รมครึ้ม ใต้
รับแสงน้อย ทำให้พืชเจริญดีเกาะกันเป็นกลุ่มใหญ่ หรือแยกกลุ่มก้อนหินเต็มไปหมด แบ่งออกได้เป็น
2 กลุ่ม คือ

2.1 กอนหินที่อยู่บนบกมีหินคลุมตามผิวเล็กน้อย มักอยู่ในบริเวณป่าลึกที่มืดหรือ
ในถ้ำเกือบไม่ได้รับแสงเลย เซนางศ์

Lepidoziaceae คือ Bazzania tridens Trev.

Radulaceae คือ Radula sp.

Plagiochilaceae คือ Plagiochila bantamensis (Nees.)

Dum. และ Plagiochila salacensis Gott.

2.2 กอนหินที่อยู่ในธารน้ำไหล เป็นที่รมครึ้มมาก หรืออาจได้รับแสงแดด
รำไร ความชื้นสูงเพราะมีน้ำไหลผ่าน มักขึ้นปนกับพืชอื่นเช่น มอส (moss) หรือ ฮอร์นเวิร์ท
(Hornwort) ไคแกวงศ์

Plagiochilaceae คือ Plagiochila bantamensis (Nees.)

Dum. และ Plagiochila salacensis Gott.

Geocalycaceae คือ Chiloscyphus argutus (Reinw.

et al) Nees. และ Chiloscyphus communis Steph.

Lepidoziaceae คือ Bazzania tridens Trev.

มีพืชฟลิเวอริเวทบางชนิดที่ไม่สามารถจำแนกชนิดได้ เพราะตัวอย่างที่เก็บมาไม่มีลักษณะ
สำคัญที่ใช้ในการจำแนกชนิดไม่ครบ คือไม่มีอวัยวะสร้างเซลล์สืบพันธุ์ ซึ่งสำคัญมากในการจำแนก
ชนิด ถึงแม้จะเก็บตัวอย่างเป็นจำนวนมากและเก็บตลอดทั้งปี ก็ยังไม่พบอวัยวะสร้างเซลล์สืบพันธุ์
ตัวอย่างเหล่านี้คือ Cheilolejeunea sp., Lejeunea sp. 1, Lejeunea sp. 2,

Lopholejeunea sp. และ Radula sp.

จากผลการสำรวจพบว่าชนิดที่ยังไม่มีในรายงานว่ามีในประเทศไทย ดังนี้ คือ

วงศ์ Lejeuneaceae

1. Acrolejeunea recurvata Gradst.
2. Cheilolejeunea birmensis (Steph.) Miz.
3. Cololejeunea lanciloba Steph.
4. Cololejeunea spinosa (Horik) Hatt.
5. Pycnolejeunea bidentata Steph.
6. Spruceanthus polymorphus (Lac.) Verd.

วงศ์ Radulaceae

1. Radula anceps Sde. Lac.

วงศ์ Plagiochilaceae

1. Plagiochila bantamensis (Nees.) Dum.
2. Plagiochila salacensis Gott.

เมื่อนำผลการสำรวจนี้เปรียบเทียบกับผลการสำรวจที่เขาค้อและเขาเขี้ยว เพื่อดูการกระจายพันธุ์ของพืชพวกดีพิดิเวอริเวอริท เพราะสะแกราชเป็นเขตต่อเนื่องกับเขาค้อและเขาเขี้ยว ซึ่งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมาเหมือนกัน อาจสรุปได้เปรียบเทียบกับออกเป็นตารางดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 ซึ่งจะเห็นได้ว่าที่เขาค้อและเขาเขี้ยวมีวงศ์ที่สะแกราชไม่มีคือวงศ์ Lophoziaceae, Pleuroziaceae และ Ptilidiaceae แต่ไม่มีวงศ์ Geocalycaceae และ Plagiochilaceae จากรายงานจะเห็นว่าที่สะแกราชพบจำนวนสกุล และชนิดของดีพิดิเวอริเวอริทมากกว่าที่เขาค้อและเขาเขี้ยวทั้ง ที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งคงจะเนื่องจากช่วงเวลาของการสำรวจ ในการทำการสำรวจที่สะแกราชได้สำรวจเกือบตลอดทั้งปีทั้งช่วงฤดูแล้งกับฤดูฝน แต่ในการสำรวจที่เขาค้อกับเขาเขี้ยว

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลการสำรวจที่สะแกราชกับเขาใหญ่และเขาเขียว

ชื่อวงศ์	ชื่อชนิด	พบที่		
		สะแกราช	เขาใหญ่	เขาเขียว
1. Frullaniaceae	<u>Frullania apiculata</u>		/	/
	<u>F. berthoumieu</u>	/	//	
	<u>F. Hampeana</u>		//	
	<u>F. meyeniana</u>		/	/
	<u>F. retusa</u>	/		
	<u>F. sackawana</u>		/	
	<u>F. serrata</u>		/	/
	<u>F. shanensis</u>	/		
	<u>F. tamarisei</u>		/	/
2. Geocalycaceae	<u>Chiloscyphus argutus</u>	/		
	<u>C. communis</u>	/		
3. Lepidoziaceae	<u>Bazzania tridens</u>	/		
4. Lejeuneaceae	<u>Acrolejeunea recurvata</u>	/		
	<u>Caudalejeunea stephanii</u>	//		
	<u>Cheilolejeunea birmensis</u>	/		
	<u>C. ceylanica</u>		//	
	<u>C. longiloba</u>	/	//	
	<u>Cololejeunea lanciloba</u>	/		
	<u>C. oshimensis</u>			/
	<u>C. spinosa</u>	/		
	<u>Colura acroloba</u>			/
	<u>Leptolejeunea epiphylla</u>	//		
	<u>Lejeunea sp.</u>	//		
	<u>Lejeunea wightii</u>			/
	<u>Lopholejeunea applanata</u>		/	
	<u>Lopholejeunea subfusca</u>	/		
<u>Mastigolejeunea humilis</u>	//			
<u>Pycnolejeunea bidentata</u>	//			
<u>Spruceanthus polymorphus</u>	/			
5. Lophoziaceae	<u>Chandonanthus hirtellus</u>			/
6. Plagiochilaceae	<u>Plagiochila bantamensis</u>	/		
	<u>P. salacensis</u>	/		
7. Pleuroziaceae	<u>Pleurozia gigantea</u>			/
8. Ptilidiaceae	<u>Mastigophora dicladus</u>			/
9. Radulaceae	<u>Radula anceps</u>	/		
	<u>R. apiculata</u>	//		
	<u>R. valida</u>			/
		รวม 26	รวม 10	รวม 11

อาจตรงกับช่วงฤดูแล้งจึงพบจำนวนสกุลและชนิดน้อยกว่า นอกจากนี้ที่บริเวณเขาใหญ่และเขาเขียวยังไม่มีการสำรวจโดยละเอียด คาดว่าถ้ามีการศึกษาสำรวจบริเวณเขาใหญ่และเขาเขียวอีกครั้ง โดยสำรวจในช่วงเวลาต่าง ๆ กันตลอดทั้งปีอาจจะพบไบรโอฟีตพวกดีฟิโดเวอริเวอริทชนิดต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

ถ้านำผลการสำรวจที่สะแกราชไปเปรียบเทียบกับผลการสำรวจทั่วประเทศ (เปรียบเทียบเฉพาะ Order Jungermaniales) จะขอเปรียบเทียบดังแสดงไว้ในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการสำรวจที่สะแกราชกับผลการสำรวจทั่วประเทศ

	ข้อมูลจากผลการสำรวจทั่วประเทศ	ข้อมูลจากผลการสำรวจที่สะแกราช	วงศ์, สกุล และชนิดที่ยังไม่มีรายงาน
จำนวนวงศ์พบ	14	6	—
จำนวนสกุลพบ	30	15	1
จำนวนชนิดพบ	182	26	9
วงศ์ที่เด่น	Lejeuneaceae	Lejeuneaceae	—

จากตารางจะเห็นว่าสะแกราชแม้จะเป็นป่าที่จัดว่าค่อนข้างแห้งแล้ง ป่าไม้ที่เบาบาง และภูเขาที่ไม่สูงมาก แต่ปรากฏว่ามีจำนวนวงศ์และสกุลของดีฟิโดเวอริเวอริทมากเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนที่สำรวจพบทั่วประเทศ คือพบ 6 วงศ์ จากทั้งหมด 14 วงศ์ และพบ 15 สกุลจากทั้งหมด 30 สกุล แต่จำนวนชนิดพบมีน้อยชนิดกว่ามาก วงศ์ Lejeuneaceae จัดเป็นวงศ์ที่เด่นในประเทศไทยและที่สะแกราชด้วย แสดงว่าดีฟิโดเวอริเวอริทวงศ์นี้สามารถขึ้นและกระจายพันธุ์ได้ดีในภูมิภาคเขตร้อนชื้นประเทศไทย คือร้อน ความชื้นสูง แม้อากาศค่อนข้างแห้งแล้งเช่นสะแกราชก็ยังสามารถขึ้นได้ดี และยังพบพวกที่ยังไม่มีรายงานว่ามีในประเทศไทยถึง 1 สกุลคือ *Spruceanthus* กับอีก

9 ชนิด ดังนั้นอาจคาดได้ว่าถ้าหากมีการสำรวจหาพืชพวกดีฟิโดเวอริเวอ์ที่ตามพื้นที่ชุ่มชื้น เป็นป่า
ที่บึงเหมาะที่พืชพวกนี้จะอาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศอีกครั้งหนึ่ง โดยการทำการสำรวจในช่วงเวลา
ต่าง ๆ กันของปี ก็คงจะพบพืชพวกนี้เพิ่มเติมจากรายงานเดิมอีกมาก

นอกจากนี้ผลการสำรวจที่สะแกกราชยังพบดีฟิโดเวอริเวอ์ชนิดที่มีความผันแปรของรูปร่างมาก
มีทั้งหมด 3 ชนิดคือ

1. Mastiogolejeunea humilis (Gott.) Spr. พบมีรูปร่างต่างกัน 3 แบบ
2. Spruceanthus polymorphus (Lac.) Verd. พบมีรูปร่างต่างกัน 3 แบบ
3. Plagiochila salacensis Gott. พบมีรูปร่างต่างกัน 6 แบบ